

Yhteinen lausunto

11.12.2018

Suomen riistakeskus
Maa- ja metsätalousministeriö

Itämeren hyljekannan kasvu uhka vaelluskalakannoille - Perämeren alueen vaelluskala-asioiden parissa toimivien organisaatioiden yhteinen lausunto päivitettävään Itämeren hyljekantojen hoitosuunnitelmaan

Me allekirjoittaneet tahot kannamme huolta Perämereen laskevien jokien vaelluskalakannoista. Siksi suhtaudumme erittäin myönteisesti hylkeiden kannanhoitosuunnitelman päivittämiseen. On välttämätöntä, että kannanhallintaan suunnatut toimenpiteet voidaan mitoittaa vastaamaan tuoreimpia kanta-arvioita sekä uusimpia tutkimustietoja. Haluamme tuoda voimakkaasti esille huolestumme Itämeren hyljekantojen kasvun haitallisista vaikutuksista vaelluskalakantoihin ja niiden elvyttämistoimiin. Nykyinen hoitosuunnitelma on laadittu vuonna 2007 ja se on auttamattomasti vanhentunut. Siinä ei oteta riittävästi huomioon hylkeiden aiheuttamaa haittaa vaelluskalakannoille. Yhteinen esityksemme on, että vaelluskala-asiat huomioidaan kattavammin Suomen Riistakeskuksen toimesta parhaillaan päivitettävänä olevassa Itämeren hyljekantojen hoitosuunnitelmassa.

Tehtyjen selvitysten perusteella hylkeiden tiedetään käyttävän ravintonaan sitä, mitä on runsaimmin ja helpoimmin kulloinkin saatavilla. Aikuinen halli syö keskimäärin 4,5–7,5 kiloa kalaa päivässä. Norpalla vastaava päivittäinen kulutus on 2,5–3,5 kiloa. On selvää ja huolestuttavaa, että hylkeiden aiheuttamalla predaatiolla on huomattavaa negatiivista vaikutusta pohjoisen jokien siika, lohi- ja uhanalaisiin meritaimenkantoihin.

Tornionjoki, on yksi maailman tärkeimmistä Atlantin lohen lisääntymisjoista. Vähintään kolmannes Itämerellä syönnösvaelluksella olevista noin 1,5 miljoonasta lohesta on syntynyt Tornionjoessa.

Perämereen laskevissa vesistöissä meritaimenen tila on yleisesti arvioitu huonoksi (ICES 2017a). Myös Tornionjoen vaellussiikakannan kehitykseen liittyy paljon epävarmuustekijöitä ja havaittuja biologisia muutoksia. Huoli vaelluskalojen ja erityisesti meritaimenen sekä vaellussiiaan tulevaisuudesta on aiheellinen.

Tutkimuksissa on osoitettu hylkeiden negatiivinen vaikutus myös paikallisiin, rannikolla oleviin kalakantoihin (esim. Hansson *et al.* 2017). On ilmeistä, että hyljekannan kasvaessa älykäs nisäkäspeto oppii jatkuvasti entistä tehokkaampia saalistustapoja, joiden torjuminen tulee jatkossa edellyttämään vaikuttavia kantaa rajoittavia toimenpiteitä sekä laajaa yhteistyötä Itämeren rannikkovaltioiden toimesta.

Itämeren harmaaahylkeen eli hallin kokonaiskanta-arvio on noin 40 000 - 54 000 yksilöä. 2000-luvulla hallikannan keskimääräinen kasvunopeus on ollut runsaat 5 % vuodessa. Tämä tarkoittaa, että kanta lisääntyy vuosittain vähintään 2 300- 3000 yksilöllä. Vallitsevassa tilanteessa heikko metsästyspaine ei valitettavasti yksin riitä kannan kasvun hillitsemisessä.

Hallin metsästyskiintiö on viime vuosina ollut 1050 yksilöä. Saaliiksi kiintiöstä on saatu ainoastaan vajaat 20 %. Metsästyksestä johtuva poistuma onkin viiden viime vuoden keskiarvolla ollut reilusti alle 200 yksilöä vuosittain. (MMM 2018 muistio halli.)

Vastaavasti Itämeren norppakannan arvioidaan olevan Perämeren-Merenkurkun kannanhoitoalueella yli 20 000 yksilöä. Norppakanta kyseisellä alueella kasvaa noin viiden prosentin vuosivauhtia, tarkoittaen reilua 1 000 yksilöä/vuosi. (MMM 2018 muistio norppa.)

Ennen vuotta 2015 norpan metsästys oli mahdollista ainoastaan vahinkoperusteisella poikkeusluvalla. Vuonna 2016 MMM mahdollisti metsästyslain 10 §:n mukaisen kannanhoidollisen metsästyksen, jossa määriteltiin suurimmaksi sallituksi saalismääräksi 200 yksilöä. Vuosina 2017 ja 2018 kiintiö on vuosittain ollut 300 yksilöä. Norppia on Perämeren-Merenkurkun kannanhoitoalueelta saatu saaliiksi 95 yksilöä vuonna 2016 ja 199 yksilöä vuonna 2017. (MMM 2018 muistio norppa.)

Vaelluskalakantojen elvyttämistyön näkökulmasta runsastuneiden hyljekantojen aiheuttamia haitallisia vaikutuksia on nähtävissä Perämereen laskevien jokien vaellussiikakantojen hoidossa. Hylkeet syövät lypsettäväksi pyydettäviä emokaloja myös ylempänä jokialueella. Lisäksi hylkeet verottavat tehokkaasti jokisuuhun tehtäviä lohien, meritaimenen ja siian vaelluspoikasten velvoiteistutuksia.

Tunnetusti hylkeet aiheuttavat menetyksiä myös kalastukselle ja kalankasvatukselle. Luonnonvarakeskuksen arvion mukaan kalatalouselinkeinolle koituvien vahinkojen nimellisarvo on viime vuosina ollut yhteensä n. 1,5–2 milj. euroa vuodessa. Mikäli kaikki hylkeiden aiheuttamat vahingot voitaisiin todentaa, niin todelliset kokonaisvahingot olisivat moninkertaisesti esitettyä arviota suuremmat.

Me lausunnon allekirjoittaneet esitämme seuraavia toimenpiteitä sisällytettävän ja huomioitavan Itämeren hyljekantojen hoitosuunnitelman päivittämissuunnitelmissa.

- Euroopan unioni päätti vuonna 2009 kieltää hyljetuotteiden kaupan EU:n alueella. Kielto koskettaa myös Suomessa metsästetyistä hylkeistä valmistettuja tuotteita. Myyntikielto on johtanut siihen, että metsästäjät eivät halua entiseen tapaan lähteä pyytämään hylkeitä, koska ruhon hävittäminen aiheuttaa ylimääräistä työtä ja kustannuksia. Mahdollisuus hyödyntää tuotteita antaisi kannusteen hylkeenpyyntiin ja luonnon monimuotoisuuden vaalimiseksi annettujen hylkeenpyyntikiintiöiden hyödyntämiseen. Hylkeitä voisi hyödyntää monin tavoin. Hylkeiden lihan, nahan, traanin ja luiden käyttö toisi paikallisille yrittäjille lisätuloja ja edistäisi kansantaloutta nykyisen tuhlaamisen sijaan. Se palauttaisi hylkeille niille kuuluvan arvon riistaeläimenä, kattaisi metsästäjien kuluja ja toisi lisää tuotteita kalastusmatkailulle ja kotimaisille käsityöryityksille.

Lausunnossa mukana olevat tahot edellyttävät asian huomioimista kannanhoitosuunnitelman päivittämisen yhteydessä sekä kehottavat Maa- ja metsätalousministeriötä ja muita tarvittavia osapuolia aktiivisiin toimiin asian korjaamiseksi. Ellei hyljetuotteiden myyntikieltoa saada puretuksi tulisi hyljetuotteiden kauppakieltoon vähintäänkin saada sellainen poikkeus, jolla mahdollistettaisiin pienimuotoinen hyljetuotteiden kauppa Suomessa saaliiksi saaduilla hyljetuotteilla.

- Kannanhoitosuunnitelmien päivittämissuunnitelmissa painotamme tarvetta kiinnittää huomiota Itämeren hyljekanta-arvioiden laadun kehittämiseen ja tulosten selkeään viestintään. Päätösten tueksi tarvitaan tarkkoja kanta-arvioita vuosittain. Tehostettuja laskentoja tulee toteuttaa yhteistyössä muiden Itämeren rannikkovaltioiden kanssa. Luonnonvarakeskukselle tulee osoittaa riittävät resurssit hyljetutkimukseen ja kanta-arvio-työhön.
- Hylkeiden (halli ja norppa) metsästyskiintiöt tulee saattaa tasolle, jolla niiden aiheuttamat vahingot saadaan laskemaan ja jolla on todellista vaikutusta kantojen kasvun hillitsemiseksi.
- Hyljepyynnin tehostamiseksi tulee mahdollistaa uusia vaikuttavia pyyntimuotoja, jotta lupia ei jäisi käyttämättä. Suunnitelmissa tulee huomioida ja hyödyntää passiivisia pyydyksiä, joilla elävänä pyytäminen on mahdollista.
- Hyljepyynnin tuotteistamista ja metsästysturismia tulee edesauttaa hanketoiminnalla ja kokeiluilla. Ammattikalastajien ja metsästäjien välistä yhteistyötä hylkeiden pyynnissä tulee tiivistää.
- Hylkeiden ja merimetsojen aiheuttamien saalisvahinkojen korvausjärjestelmää tulee kehittää ja muuttaa nykyistä oikeudenmukaisemmaksi. Järjestelmä palkitsee

nykyisellään toimijoita, joiden laskennallinen saalisarvo on hyvä, mutta joilla on vain vähän hyljevahinkoja.

- Riistakeskus on aloittanut hyljekantojen hoitosuunnitelmien päivitysprosessiin. Me lausunnon allekirjoittaneet osallistumme mielellään päivitystyön sidosryhmäyhteistyöhön.

Rovaniemellä 11.12.2018

Lapin liitto /Kemi -Ounasjoen Vaelluskalatyöryhmä, Maiju Hyry, pj.

Perämeren Kalatalousyhteisöjen Liitto ry. Timo Matinlassi, hall. pj.

Tornio-Muoniojokiseura ry. Kalervo Aska, pj.

Pro Siika ry. Jaakko Heikkilä, pj.

Lohijokitiimi ry. Jyrki Kehus, pj.

Pohjois-Perämeren ammattikalastajat ry. Kari Heinikoski hall. pj.

Perämeren kalastusalue, Paavo Kanniainen, pj.

Keski-Perämeren kalastusalue, Ari Pernu, pj.

Perämeren eteläinen kalastusalue, Heikki Eskola, pj.

Lohtajan seudun kalastusalue, Sakari Lätti, pj.

